

ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Кир'язова Тетяна Олександрівна

кандидат економічних наук, Одеський національний економічний університет

Формування міжбюджетних відносин та забезпечення виваженого соціально-економічного розвитку окремих територій і регіонів з метою посилення бюджетної та фінансової самодостатності шляхом впровадження бюджетної децентралізації є найголовнішою умовою покращення стану фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування та формування місцевих бюджетів. Ефективність бюджетної децентралізації залежить, значною мірою, від повноважень органів місцевого самоврядування у питаннях прийняття бюджетних рішень, формування та виконання дохідної та видаткової частин місцевих бюджетів.

Насамперед, визначимо, що децентралізація – це система управління, при якій частина функцій центральної влади переходить до місцевих органів самоуправління; розширення прав низових органів управління; скасування або послаблення централізації [1].

Першим значним кроком за останні роки у напрямку бюджетної децентралізації стали прийняті Верховною Радою зміни до Бюджетного та Податкового кодексів України у грудні 2014 року, які набрали чинності з січня 2015 року. До внесених змін у бюджетне та податкове законодавство частка дотаційних бюджетів в Україні була дуже високою та складала від 50 до 90 відсотків бюджетів різних рівнів. Після впровадженої реформи кількість дотаційних бюджетів зменшилася майже вдвічі.

Другим важливим кроком щодо бюджетної децентралізації стало прийняття Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та Методики формування спроможних територіальних громад. Таким чином, у 2015 році відбувся перший етап фінансової децентралізації, а

результати виконання місцевих бюджетів за 2015 рік свідчать, що впроваджені законодавчі зміни у розрізі реформи децентралізації позитивно вплинули на формування місцевих бюджетів.

Так, протягом 2015-2016 років було зроблено певні зрушення щодо зміцнення рівня фінансової самостійності місцевих бюджетів шляхом передачі органам місцевого самоврядування додаткових бюджетних повноважень і закріплення стабільних дохідних джерел доходів для їх реалізації. Розширення дохідної бази місцевих бюджетів відбулося за рахунок передачі з державного бюджету плати за надання адміністративних послуг, державного мита, збільшення частки зарахування екологічного податку з 35 до 80%, закріплення податку на доходи фізичних осіб за новими нормативами, розширення бази оподаткування податку на нерухомість та ін. Складання та затвердження місцевих бюджетів (до 25 грудня) відтепер не залежить від термінів прийняття державного бюджету. Зазнала змін й структура видатків місцевих бюджетів. Для здійснення видатків на делеговані повноваження у сфері охорони здоров'я та освіти було запроваджено нові види трансфертів – медичну та освітню субвенції. Відбулося спрощення процедури надання місцевих гарантій та здійснення запозичень, а також встановлено нову систему бюджетного вирівнювання тощо [2].

Створення нової моделі фінансового забезпечення місцевих бюджетів та міжбюджетних відносин передбачає збільшення бюджетної автономії та фінансової самостійності місцевих бюджетів, розширення повноважень місцевих органів влади стосовно фінансування окремих бюджетних програм та закладів. Формування власних дохідних джерел - один з основних напрямів вирішення питання збалансованості місцевих бюджетів.

Серед першочергових завдань щодо подальшого удосконалення формування місцевих бюджетів доцільно виокремити такі: забезпечення стабільної нормативно-правової бази; зміцнення дохідної бази місцевих бюджетів шляхом розширення переліку місцевих податків і зборів; застосування гнучких ставок до податків і зборів, що надходять до місцевих

бюджетів; віднесення податку на доходи фізичних осіб до складу місцевих податків; підвищення інвестиційної складової місцевих бюджетів (збільшення кількості джерел надходжень до бюджету розвитку); удосконалення порядку та умов надання субвенцій з Державного бюджету України місцевим бюджетам; виявлення можливостей зменшення частки трансфертів, при цьому збільшити частку цільових субвенцій у трансфертах з Державного бюджету України; посилення фінансового контролю тощо.

Раціонально побудована та виважена система бюджетних відносин є гарантією дієвості соціально-економічної політики держави. Це обумовлюється потребами вдосконалення форм та методів планування бюджетів різних рівнів, ефективного використання бюджетних коштів, міжбюджетних відносин, вдосконалення фінансових інструментів формування, оптимального розподілу та ефективного використання коштів бюджету, створення гарантованих, передбачуваних та довгострокових доходних джерел бюджетів. Мінімізувати наявні проблеми та створити умови для динамічного економічного підйому країни дозволить також проведення низки заходів, спрямованих на надання органам місцевого самоврядування реальної влади й достатніх фінансових ресурсів для своєї діяльності, що сприятиме значному підвищенню ефективності бюджетної системи в цілому.

Список використаних джерел:

1. Словник української мови (академічний тлумачний словник 1970-1980): в 11 томах.-Том 2.- Стор.260
2. Про бюджет і не тільки. Спеціально для об'єднаних територіальних громад/Анатолій Ткачук, Ніна Наталенко.- К.:ІКЦ “Легальний статус”, 2016 – С.11-12.
3. Набатова Ю.О. Формування місцевих бюджетів в умовах децентралізації фінансових ресурсів//Ефективна економіка.-№5.-2015 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4100>